

Микола Вербовий

ДОПОВНЕННЯ ДО СТАТТІ ПРО “ЧУЖЕ СЛОВО”

У статті про структурні особливості “чужого слова” в тексті одного українського замовляння (Ucrainistica 2004. С.58–68), ми не звернули увагу на походження першого слова чужомовної конструкції *Тѡѡра канѡра тетѡа не туѡ шелвѡ нехвѡѡ жупелѡѡ лѡнарѡ итанѡнарѡ кафѡра*.

Згодом ув українському перекладі XVII ст. *Люцидарія*¹ нам трапилося місце, де майстер, відповідаючи на питання учня про назви пекла, подає, між іншим, такі «Третое словется теѡра тенеѡрова то есть земѡя темности бо тая стеѡка которая идетъ до пекла полна ест смоли и сѡрки диму и смраду» (С.526). Здається, цей текст дає підстави вбачати в іменнику *тѡѡра*, що функціонує як чужомовний у складі замовляння, модифікований латинізм (заступлення графеми **е** на **ѡ** має, на наш погляд, виразно стилістичний характер, див. Вербовий 2004: 60). Показово, що в XVII ст. перекладач у сполучі двох приголосних виносить одну букву над рядок *те(ѡ)ра*, а вже автор XVIII ст. уводить до такої групи **ер**, хоча, можливо, це пояснюється характером його тексту; ще пор. далі в перекладі «Пятое словется тартароѡ то есть муками плачь и скрежеѡт зубоѡ» (С.526) та *тар(ѡ)тарѡ* у чужому слові (Вербовий 2004: 61, 67).

Як нам видається дуже ймовірним, семантичним відгомонам згаданих у цьому реченні іменників *смола* та *сѡрка* (на що ми вже вказували Вербовий 2004: 63) для розглянутого тексту чужого слова є іменник *жупелѡѡ*.

Мабуть, не помилимося, коли скажемо, що авторові / писареві *Книги лѡчебної ѡ(т) многи(х) лѡкарствѡ* текст *Люцидарія* був відомий.

Література

Вербовий 2004 — Микола Вербовий. Структура “чужого слова” в тексті одного українського замовляння // Ucrainistica 2004. Збірник наукових праць. /Ред. Вербовий М. Кривий Ріг, 2004. С.58–68.

¹ Малорусский Люцидарий по рукописи XVII в. // Карский Е.Ф. Труды по белорусскому и другим славянским языкам. Москва 1962. С.518–557.